

Skúsenosti a zážitky z lezenia komínov na Krakovej holi

Marián Jagerčík, Speleo Detva

Ako najčastejšiu pomôcku na lezenie do komínov v jaskyniach používame duralový stĺp dlhý 10, prípadne 12 metrov, ktorý sa skladá z dvojmetrových rúr spojených spojkami. Podrobnosti sú v knihe Praktická speleológia a v Spravodaji SSS č. 4/1993. Ale museli sme si vedieť poradiť aj bez skladacieho stĺpa. Poďme však pekne po poriadku.

Prvý kontakt a prvý komín

Ozajstný kontakt s touto lezeckou pomôckou som zažil už začiatkom 80. rokov minulého storočia vo vetve nad Studňou radosti v Starom hrade za Občasným sifónom. V tejto stúpajúcej vetve, ktorá smeruje skoro na úroveň vchodu jaskyne, sa nachádza komín a studňa. Komín je pomerne vysoký a studňa široká.

Mydlíkova hrôza

Komín v Mydlíkovej hrôze, ktorý bolo potrebné vyliezť, má vyše 14 m, ale stĺp sa podarilo umiestniť tak, že bol opretý navrchu o dno úzkej chodbičky. Ako prvý skúsený lezec na rebrík visiaci zo stĺpa a istený cez hornú karabínu stĺpa nastúpil František Venger. Po vylezení skonštatoval, že pokračujúca chodbička je pre neho úzka, a tak zliezol dole. Peter Hipman ma nahovoril, aby som to skúsil. Keďže to bolo prvýkrát, navyše bez suchého tréningu, rozhodoval som sa dosť ťažko a až po dlhom prehováraní som sa odhodlal vyliezť po rebríku hore, samozrejme, istený len cez stĺp. Prvé priedčky boli pomerne bojzlivé, aj tie ďalšie, a len s malou dušičkou som sa driapal hore. Stĺp vrzgal, ohýbal sa, ale v kútiku svojho presvedčenia som veril, že vydrží aj podo mnou, veď som bol asi najľahší člen skupiny. Keď som vyliezol hore, ukázalo sa, že Fero mal pravdu. Predo mnou som uvidel úzku chodbičku, ale za ňou už čierňavu. Tak som sa tam nasúkal, kopúc nohami vo voľnom priestore, až kým sa mi nepodarilo pretlačiť ďalej do voľnejšieho priestoru, kde som našiel pokračovanie vo veľkosti dvoch pästí. Až po niekoľkých rozširovacích akciách sa podarilo postúpiť ďalej a objaviť ďalšiu 25 m hlbokú priepasť Škriniarka. Aj tú sme liezli pomocou stĺpa, ale našťastie len prvý úsek, lebo v 10-metrovej výške na nás čakal

meander, ktorý sa preklúčkoval až navrch tejto krásnej studne.

Starý hrad

V Starom hrade sme pomocou stĺpa preliezali všetky výčnelky a zisťovali, či nepokračujú ďalej. Závažnejšie bolo vylezenie v dome nad odbočkou do sifónu Muti s prelezením do Veľkého kaňonu. Stĺp sa používal pravidelne a lezenie po ňom ma začalo baviť, aj keď bezpečnosť jeho použitia bola sporná. Najlepšie pocity som mal, keď som vyliezol na koniec stĺpa, mohol ho odľahčiť zapretím sa rúk a premiestniť jeho horný koniec tam, kde som to potreboval z hľadiska spoľahlivosti spodného uloženia.

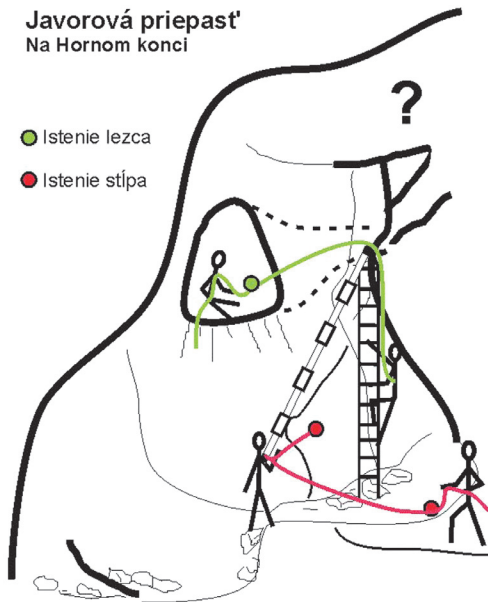
Javorová priepasť

V Javorovej priepasti je okrem klesajúcich vetiev aj veľa stúpajúcich komínov a dômov. V tejto jaskyni sa odohrávali asi vrcholné kúsky použitia lezeckého stĺpa v jaskyni.

Stúpajúca vetva Hlineného meandra, ktorá vystúpa vyše 200 m, priniesla popri jednoduchých komínoch na lezenie aj poslednú skúšku v závere domu na Hornom konci. Tu sme museli vyliezť pár bočných komínov, ale ten najďôle-

Javorová priepasť Na Hornom konci

- Istenie lezca
- Istenie stĺpa

žitejší nás ešte len čakal. Opretie stĺpa o stenu si vyžadovalo dlhé a rozvážne rozhodovanie, aby lezenie bolo ako-tak bezpečné. Istenie z vedľajšieho asi 6 m vysokého balkónika zabezpečoval Ján Slančík. Keďže spodnú časť stĺpa nebolo možné nikde oprieť, Peter vymyslel ukotvenie „v lufte“ a na jeho pleci. Fero dopínal kotvenie stĺpa na druhej strane pomocného kotvenia (pozri obr.). Sledoval som tieto prípravy a s napätím čakal na povel, keď ma pošlú liezť po takejto pavúcej konštrukcii hore. Keď sa už zdalo, že to pôjde, istený Janom som začal liezť hore rebríkom na koniec stĺpa. Stĺp sa správal veľmi zodpovedne, len prípadné vypadnutie z rebríka a kyvadlo, ktoré by nastalo potom, ma desilo. Najhoršie bolo, že stĺp sa končil dva metre pod dnom stúpajúcej chodby, a keďže vtedy ešte neboli k dispozícii akumulátorové vŕtačky, musel som bez zavŕtania pomocného nitu vyliezť ďalej, čo sa mi aj podarilo.

Ďalšie lezenia v Javorovej priepasti už boli pomerne pohodlné a bezpečnejšie.

Večná robota

Okrem kopania, vyťahovania, vydrevovania, zlaňovania atď. táto jaskyňa vyžadovala od nás aj lezenie pomocou stĺpa.

Studňa Medúza

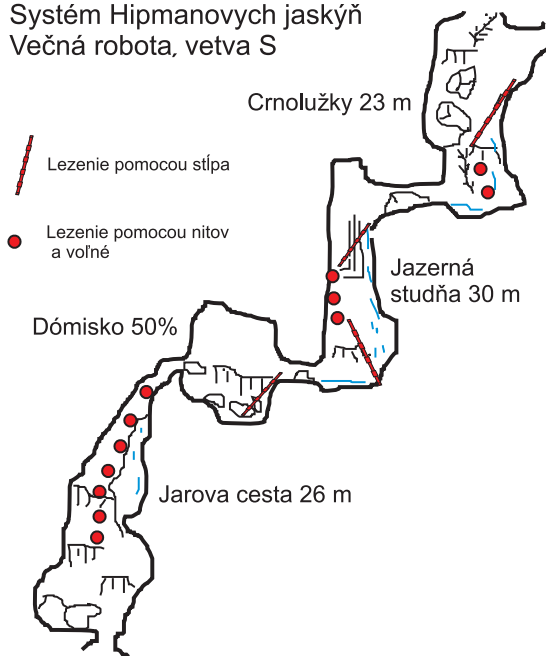
Studňu Medúza (50 m) sme liezli na trikrát. Prvé lezenie som absolvoval z 5-metrového balkóna nad dnom studne, istený našťastie z hornej priehradky studne Homôľka, ktorá bola o pár metrov vyššie ako koniec stĺpa. Ďalší 4-metrový výšvih nebol problém zdolať. Potom ma ešte čakalo vyliezť z ďalších dvoch balkónikov k záveru studne, ktorá je prepojená pri vrchu so studňou Homôľka; samozrejme, celé to trvalo viac akcií.

Jazerná studňa

Najkrajšie lezenie nás čakalo v stúpajúcej vetve S nad Petrovou túžbou. V tejto vetve sme si vyskúšali aj mý spôsob lezenia, ktorý nám predviedli Jaro Stankovič a Zoltán Jerg. Jaro tu vyliezol svoju, Jarovu cestu klasickým spôsobom. Potom zavesil laná na kvaple a zaistil cestu na vylezenie nám ostatným. V tejto vetve sme ešte aj tak použili stĺp štyrikrát.

Len 8-metrový výšvih v Dómisku Ondro Ratkovský hravo zvládol. Potom nás čakala asi najkrajšia priepasť tejto vetvy, a to Jazerná studňa, ktorá svojou výškou 23 m vzbudzovala od začiatku vážny rešpekt. Vyliezť na prvý balkónik bola hračka, ale ako ďalej? Opreli sme stĺp nad balkónik a Ondro vyliezol nad stĺp a urobil kotvenie už pomocou vŕtačky. Na prvý pohľad sa to zdalo byť jednoduché, lenže opretie stĺpa o náprotivnú stenu vyzeralo dosť nebezpečne: stena bola pomerne ďaleko a priehyb stĺpa by bol na hrane bezpečného lezenia. Preto sme sa rozhodli, že ďalej sa bude liezť, ako nám to predviedol Jaro. Ondro pri lezení dohora využíval členitosť studne a samozrejme vŕtačku na osadenie kotiev postupového istenia a lezenia. Po vylezení ďalších asi 8 m sme už museli končiť; Ondro ešte na záver osadil ťažký nit na ukotvenie budúceho spodného stanovišťa pre stĺp. Na ďalšiu akciu sme pozvali aj Jara a ďalej sme v priepasti liezli pod jeho odborným dozorom. Ondro vyliezol hore na stanovište a osadil ešte jeden nit, ukotvil sa a začali sme s vyťahovaním stĺpa. V tomto prípade nám veľmi pomohla skúsenosť Zdenka Hochmutha, ktorý publikoval v Spravodaji jeden spôsob vyťahovania stĺpa a jeho skúsenosti sme aj naplno využili. Nakoniec sme stĺp, tentoraz len 6-metrový, vytiahli hore a Ondro ho oprel o dno

Systém Hipmanových jaskýň Večná robota, vetva S

Priepasť Crnolužky. Foto: E. Hipmanová

Jaskyňa slnečného lúča. Foto: E. Hipmanová

balkónika v stene priepasti. Lano viselo voľne 23 m zo stĺpa na dno priepasti. S Jarom sme sa zakvačili na lano a vyskúšali, či sa stĺp veľmi nepohybuje. Zdalo sa, že je v poriadku. A tak istený Ondrom už nie cez koniec stĺpa, ale z jeho stanovišta som začal stúpať hore. Jaro mi pridržal zospodu lano, aby som mohol rýchlejšie vystúpať nahor. Priepasť som vyliezol rýchlo, Ondro ani nestíhal doberať istiace lano. Len pri vrchu som zistil, koľko z neho ešte podo mnou previsa – bol by to pekne dlhý let! Našťastie všetko dopadlo dobre a nemusel som využiť základné poučky pádového faktora. Po vylezení som už konečne osadil kotvu takú, ako sa patrí.

Nasledujúcu priepasť Crnolužky sme si s Ondrom dali ako bonbónik, ale tu som už nechal liezť Ondra tak, ako dakedy dávno Peter mňa.

Jaskyňa slnečného lúča

Aj keď v tejto jaskyni by sme boli radšej, keby pokračovala smerom dolu, zostala tu ešte nevylezená jedna stena naspodku jaskyne. Keďže súčiastky stĺpa zostali v Crnolužkách, čo je asi 6 hodín transportu odtiaľ, rozhodli sme sa s Elenkou Hipmanovou vyliezť stenu

klasicky, len s pomocou vŕtačky (pozri foto hore). Lezenie je to zaujímavé, ale s chýbajúcim adrenalinovým opojením. Hoci som v šmykľavej stene vyliezol len 10 m, každú chvíľu bolo potrebné osadiť nit a lezenie sa tak stávalo oveľa bezpečnejšie.

Asi prejdem na tento spôsob lezenia. Veď kto by už dnes ťahal stĺp celou jaskyňou a riskoval hroziaci pád z výšky najmenej desiatich metrov?

Čiastočná rekapitulácia vylezených stúpajúcich vetiev v jaskyniach na Krakovej holi okrem Jaskyne v Záskočí

Javorová priepasť – vetva Hlineného meandra, prevýšenie vyše 203 m

Starý hrád – vetva za Občasným sífónom, prevýšenie vyše 174 m

Večná robota – vetva S vyše 100 m (obr. na strane 33) a priepasť Medúza, viac ako 55 m

Literatúra

HOCHMUTH, Z. 1993: Spravodaj SSS, 4, 22–24.

JAKÁL, J. A KOL. 1982: Praktická speleológia. Osveta, Martin, 257–312.